

Διεθνής επισκόπηση μεθοδολογιών υπολογισμού Ρυθμιστικών Τελών και προτάσεις για ΡΑΑΕΥ

ΡΑΑΕΥ

Grant Thornton Energy Department

Date 08/01/2024

Περιεχόμενα

- Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο 3
- Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο 16
- Προσδιορισμός Υπόχρεων Μερών Καταβολής Ετήσιων Ανταποδοτικών Τελών 27

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (1/12)

Abstract from CEER Report, “Safeguarding the independence of Regulators, 2016

“Το ζήτημα της ανεξαρτησίας στη δημοσιονομική διαδικασία της ρυθμιστικής αρχής καταλήγει σε μια ισορροπία μεταξύ της προστασίας της NRA από αθέμιτη επιρροή και της διασφάλισης ότι η NRA λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες της σωστής δημοσιονομικής συμπεριφοράς.

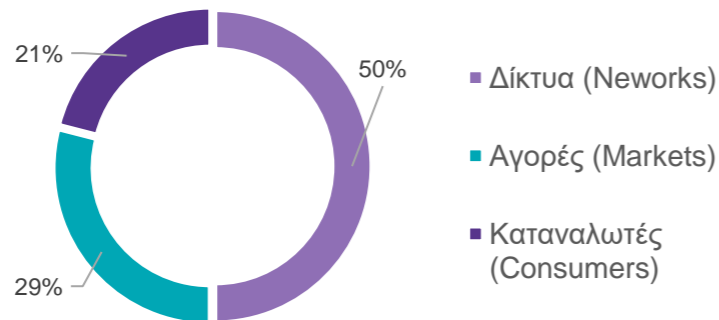
Το 2016 ο CEER πραγματοποίησε έρευνα³ μεταξύ 29 Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας, με στόχο κυρίως να διερευνήσει ζητήματα όπως η διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους, ο τρόπος εξασφάλισης των πηγών του αλλά και η ενσωμάτωση του 3^{ου} Ύπακουστού της ΕΕ. Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια από τα συμπεράσματα της έρευνας:

- Σε 11 χώρες, απαιτείται κυβερνητική έγκριση του προϋπολογισμού της Ρυθμιστικής Αρχής ή η κυβέρνηση περιορίζει τον προϋπολογισμό μέσω του ρυθμιστικού τέλους.
- 17 ρυθμιστικές αρχές δήλωσαν ότι ο προϋπολογισμός τους μπορεί να μειωθεί ex post.
- Ορισμένες Ρυθμιστικές Αρχές υπόκεινται σε ανώτατα όρια προσωπικού ενώ σε ορισμένες χώρες η κυβέρνηση εμπλέκεται σε μεγάλο βαθμό.

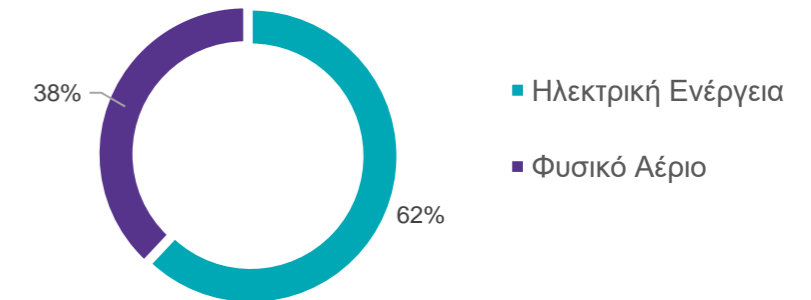
Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (2/12)

- Η πλειονότητα των ερωτηθέντων Αρχών αφιερώνει σχεδόν το 50% των πόρων της στα δίκτυα (networks), το 29% στις αγορές (markets) και το 21% στο τομέα των καταναλωτών (consumers).
- Κατά μέσο όρο, το 78% των πόρων διατίθεται σε εθνικό έργο με 22% εργασία που αφορά διεθνής δραστηριότητες.
- Για ρυθμιστικές αρχές που είναι αρμόδιες και για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, κατά μέσο όρο το 62% των πόρων αφιερώνεται στην ηλεκτρική ενέργεια και το υπόλοιπο 38% στο αέριο.

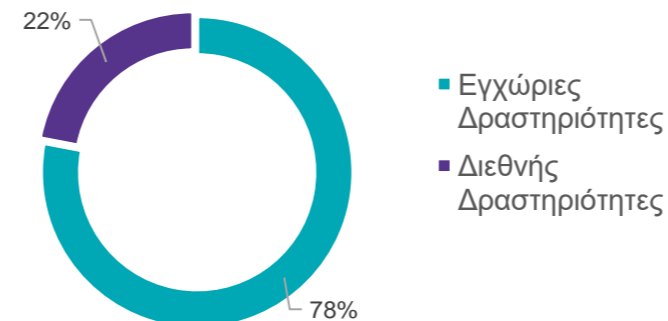
Κατανομή πόρων (resource allocation)

Κατανομή πόρων (resource allocation)

Κατανομή πόρων (resource allocation)

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (3/12)

Βέλγιο : CREG

CREG

Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz
Ιδρύθηκε το 2000.

- ❖ Ηλεκτρισμός
- ❖ Φυσικό Αέριο

Χρηματοδότηση

Μέχρι τέλος του 2021

- Μέσω των ομοσπονδιακών εισφορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, (προσαυξήσεις στις ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου που καταναλώνουν οι καταναλωτές στο Βέλγιο).
- Μέσω εφάπαξ τελών για την αξιολόγηση των αιτήσεων για την έκδοση αδειών προμήθειας φυσικού αερίου στη βελγική αγορά.

Από 1η Ιανουαρίου 2022

Μέσω Ειδικού φόρου κατανάλωσης στην ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο,

Υπόχρεα Μέρη

Μέχρι τέλος του 2021

Τελικοί Καταναλωτές

Από 1η Ιανουαρίου 2022

Τελικοί Καταναλωτές

Είσπραξη

Μέχρι τέλος του 2021

Προμηθευτές ηλεκτρισμού και φυσικού → Διαχειριστές ενεργειακών δικτύων → CREG.

Από 1η Ιανουαρίου 2022

Ομοσπονδιακή Δημόσια Υπηρεσία Οικονομικών → CREG, (μέχρι το ύψος του προϋπολογισμού που έχει εγκριθεί από το Κοινοβούλιο)

Ανάκτηση Κόστους

Μέχρι τέλος του 2021

Η CREG καθόριζε αυτόνομα το επίπεδο της μοναδιαίας αξίας των τελών (€/MWh ή €/m³), λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα συνολικά ποσά που καθορίζονται ετησίως με βασιλικά διατάγματα.

Η CREG δημοσίευσε τα ετήσια τέλη στον ιστότοπό της.

Από 1η Ιανουαρίου 2022

Ο προγραμματικός Νόμος της 27ης Δεκεμβρίου (Κεφάλαιο 3 – Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης) καθορίζει το ύψος του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης. (**Ευρώ ανά MWh**)

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (4/12)

Βέλγιο : CREG

CREG

Απόσπασμα από το Άρθρο 38 του προγραμματικού νόμου της 27^{ης} Δεκεμβρίου που καθορίζει τον ειδικό φόρο κατανάλωσης.

Φυσικό Αέριο

....

2. Μη επαγγελματικό τιμολόγιο:

- i. Από 0 έως 20 MWh: 0.54 ευρώ ανά MWh (higher calorific value);
- ii. Από 20 έως 50 MWh: 0.46 ευρώ ανά MWh (higher calorific value);
- iii. Από 50,000 έως 250,000 MWh: 0.44 ευρώ ανά MWh (higher calorific value);

....

Ηλεκτρισμός

....

2. Μη επαγγελματικό τιμολόγιο:

- i. Από 0 έως 20 MWh: 13,60 ευρώ ανά MWh.
- ii. Από 20 έως 50 MWh: 11,58 ευρώ ανά MWh.
- iii. Από 50 έως 1.000 MWh: 10,90 ευρώ ανά MWh.

....

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (5/12)

Μεγάλη Βρετανία : OFGEM

ofgem

Office of Gas and Electricity Markets
Ιδρύθηκε το 2000.

- ❖ Ηλεκτρισμός
- ❖ Φυσικό Αέριο

Χρηματοδότηση

Ανάκτηση κόστους από ένα τέλος άδειας που επιβάλλει στην ενεργειακή βιομηχανία και συγκεκριμένα από τις επιχειρήσεις δικτύου

Υπόχρεα Μέρη

Επιχειρήσεις Δικτύου με τους ακόλουθους τύπους αδειών:

- ❑ Μεταφορά φυσικού αερίου
- ❑ Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας
- ❑ Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας.

Ανάκτηση Κόστους

Τα κόστη που χρειάζεται να ανακτηθούν (cost recovery) από την Ofgem, σε σχέση με ένα έτος αναφοράς, προκύπτουν από την εκτίμηση των εξής:

- ❑ Το κόστος της Ofgem, που προκύπτει από:
 - Όλα τα έξοδα (διαχείρισης και απόσβεσης) της Ofgem μείον τα έκτακτα έξοδα και τα έξοδα που θα ανακτηθούν με άλλα μέσα εκτός από τους κατόχους άδειας χρήσης (κυρίως μέσω του E-Serve και των Offshore Tenders).
 - Όλα τα έσοδα της Ofgem.
- ❑ Ποσοστό του κόστους των Citizens Advice, Citizens Advice Scotland και Consumer Scotland που αποτελούν μέρος των εργασιών συνηγορίας (advocacy) που σχετίζεται με τον ενεργειακό τομέα.
- ❑ Τα έξοδα του Secretary of State και του Γραφείου για την Ασφάλεια των Προϊόντων και τα Πρότυπα του Τμήματος Επιχειρήσεων, Ενέργειας και Βιομηχανικής Στρατηγικής (BEIS) που σχετίζονται με τις υπηρεσίες μετρολογίας και
- ❑ τυχόν άλλες προσαρμογές, οι οποίες επεξηγούνται στην επιστολή που συνοδεύει το τιμολόγιο του τέλους άδειας.

Σε ό,τι αφορά τα έκτακτα έξοδα, σε κάθε έτος όπου η Αρχή χρειάζεται να ανακτήσει έκτακτες δαπάνες, η μέθοδος ανάκτησης αυτών των δαπανών γνωστοποιείται είτε στο μελλοντικό πρόγραμμα εργασίας για το συγκεκριμένο έτος είτε, εάν αυτό δεν είναι δυνατό, στην επιστολή που συνοδεύει το τιμολόγιο του τέλους άδειας. Οι έκτακτες δαπάνες περιλαμβάνουν σημαντικές δαπάνες που, κατά τη γνώμη της Αρχής, δεν μπορούν να επιμεριστούν μεταξύ κατόχων άδειας αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς να τιμωρούνται αδικαιολόγητα είτε οι πελάτες αερίου είτε ηλεκτρικής ενέργειας..

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (6/12)

Μεγάλη Βρετανία : OFGEM

Ο αρχικός επιμερισμός του υπό ανάκτηση κόστους, μεταξύ των κατόχων άδειας των φυσικού αερίου (Φ.Α) και ηλεκτρικής ενέργειας (Η.Ε.), γίνεται **βάσει του πλήθους πελατών:**

Κάτοχοι άδειας του κλάδου Φ.Α:

$$\frac{\text{Συνολικό πλήθος πελατών Φ.Α}}{\text{Συνολικό πλήθος πελατών Φ.Α} + \text{Συνολικό πλήθος πελατών Η.Ε}}$$

Κάτοχοι άδειας του κλάδου Η.Ε:

$$\frac{\text{Συνολικό πλήθος πελατών Η.Ε}}{\text{Συνολικό πλήθος πελατών Φ.Α} + \text{Συνολικό πλήθος πελατών Η.Ε}}$$

Για κάθε κάτοχο άδειας του κλάδου, το υπό ανάκτηση κόστος **επιμερίζεται περεταίρω**, ως εξής:

Για τους κατόχους άδειας του κλάδου Φ.Α,

- Το μισό του ανακτήσιμου ποσού θα διατεθεί στο Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς (NTS) και το μισό του ανακτήσιμου ποσού θα διατεθεί σε αδειοδοτημένα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου που δεν είναι του NTS.
- Το ποσό που καταβάλλεται από την National Grid Gas plc στο ρόλο της ως ιδιοκτήτης του NTS θα είναι το ήμισυ της συνολικής χρέωσης στους κατόχους άδειας μεταφοράς αερίου.
- Το ποσό που καταβάλλεται από έναν κάτοχο άδειας μεταφοράς αερίου στο ρόλο του ως ιδιοκτήτη ενός αδειοδοτημένου δικτύου μεταφοράς φυσικού αερίου που δεν είναι το NTS θα καθορίζεται από την αναλογία:

$$\frac{\text{Αριθμός πελατών Φ.Α που είναι απευθείας συνδεδεμένοι σε οποιοδήποτε αδειοδοτημένο δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου του κατόχου άδειας που δεν είναι το NTS}}{\text{Συνολικός αριθμός πελατών Φ.Α}}$$

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (7/12)

Μεγάλη Βρετανία : OFGEM

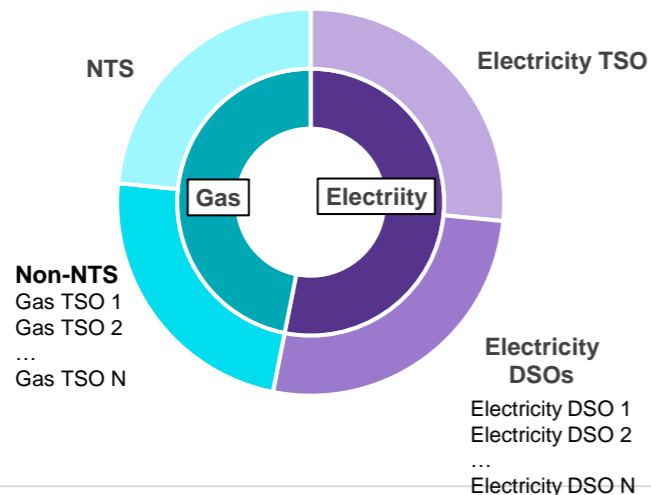
ofgem

Για τους κατόχους άδειας κλάδου Η.Ε,

- Το μισό του ανακτήσιμου ποσού θα κατανεμηθεί μεταξύ των κατόχων άδειας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και το μισό του ανακτήσιμου ποσού θα κατανεμηθεί μεταξύ των κατόχων άδειας διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
- Το ποσό που αναλογεί στον κάθε κάτοχο άδειας δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας καθορίζεται από την εξής σχέση:

Αριθμός πελατών Η.Ε απευθείας συνδεδεμένοι σε αδειοδοτημένο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας του εν λόγω κατόχου άδειας διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
Συνολικός αριθμός πελατών Η.Ε

Κατανομή τελών στους κατόχους άδειας

- Οποιοδήποτε πλεόνασμα (όπου η δαπάνη είναι μικρότερη από τον προϋπολογισμό) επιστρέφεται στον κλάδο. Τυχόν πλεόνασμα εντός του έτους θα συνυπολογιστεί στον υπολογισμό του συντελεστή εισφοράς του επόμενου έτους
- Για λόγους ελέγχου των τιμών, το τέλος άδειας αντιμετωπίζεται ως κόστος μετακύλισης..
- Το **ελάχιστο καταβλητέο τέλος άδειας είναι 500 £ ετησίως**.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (8/12)

Μεγάλη Βρετανία : OFWAT

Ofwat

Water Services Regulation Authority
Ιδρύθηκε το 1989.

❖ Υπηρεσίες Ύδατος

Χρηματοδότηση

Η Ofwat χρηματοδοτείται κυρίως από τέλη που χρεώνονται στις εταιρείες που ρυθμίζει.

Υπόχρεα Μέρη

Τα τέλη ανακτώνται ετησίως από παραχωρησιούχους (διορισμένες εταιρείες) ύδρευσης και αποχέτευσης και αδειοδοτημένους προμηθευτές που δραστηριοποιούνται στην λιανική αγορά υπό τους τυπικούς όρους άδειας ύδρευσης και/ή άδειας αποχέτευσης (WSSL) αντίστοιχα.

Ανάκτηση Κόστους

Ο διακανονισμός του προϋπολογισμού υπόκειται σε συζήτηση και συμφωνία με το Υπουργείο Οικονομικών μέσω της διαδικασίας αναθεώρησης των δαπανών.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (9/12)

Ιταλία: ARERA

L'Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente
ιδρύθηκε το 1995.

- ❖ Ηλεκτρισμός
- ❖ Φυσικό Αέριο
- ❖ Υπηρεσίες Ύδατος
- ❖ Απόβλητα

Χρηματοδότηση

Οι πόροι για τη λειτουργία της Αρχής δεν προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό, αλλά από εισφορές που υπολογίζονται με βάση τα έσοδα των εποπτευόμενων επιχειρήσεων.

Υπόχρεα Μέρη

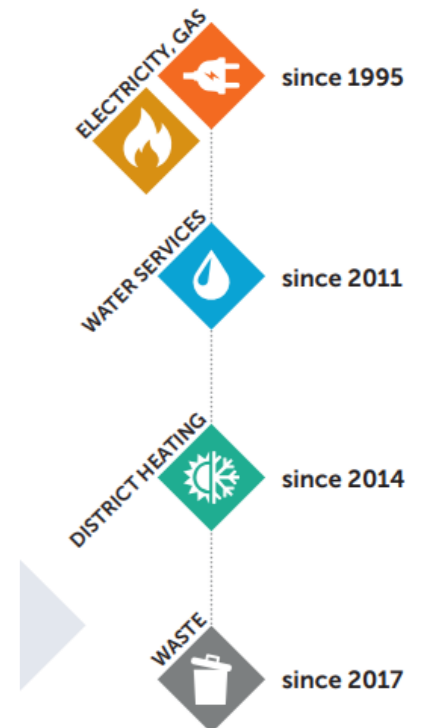
- ❖ Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους κλάδους ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου
- ❖ Επιχειρήσεις υπηρεσιών ύδατος (είτε αυτών που παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες είτε έχουν μια ή περισσότερες δραστηριότητες στον κλάδο)
- ❖ Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κύκλο αποβλήτων (waste cycle) (επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων συμπεριλαμβανομένων των δημοτικών)

Ανάκτηση Κόστους

Η ανάκτηση του κόστους γίνεται στη βάση των εσόδων που προκύπτουν από τους σχετικούς προϋπολογισμούς που έχουν εγκριθεί και αναφέρονται στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος. Τα ποσοστά επί των εσόδων για κάθε συμμετέχοντα καθορίζονται ετησίως.

Για το 2023:

- Εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας/ φυσικού αερίου **0,25 τοις χιλίοις**
- Εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο χώρο των δικτύων **0,02 τοις χιλίοις**
- Εταιρείες που διαχειρίζονται τις ολοκληρωμένες υπηρεσίες ύδρευσης: **0,27 τοις χιλίοις**
- Εταιρείες που συμμετέχουν στη διαχείριση αποβλήτων: **0,30 τοις χιλίοις**

Πηγή 1: ARERA, Annual Report on the State of Services and Regulatory Activities, 2022

Πηγή 2: ARERA, Resolution 12 Sep 2023, 395/2023/A

Πηγή 3: ARERA, Overview, Brochure

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (10/12)

Αυστρία: E-CONTROL

Energie Control Austria. Ιδρύθηκε το 2001.

- ❖ Ηλεκτρισμός
- ❖ Φυσικό Αέριο

Η λειτουργία της ορίζεται από το Νόμο για τον Έλεγχο της Ενέργειας (Energie-Control-Gesetz) (τελευταία τροποποίηση 2014)

Χρηματοδότηση

Η E-Control μπορεί να επιβάλει εισφορές που καλύπτει το κόστος των δραστηριοτήτων της. (Άρθρο 32 Κόστος Ρύθμισης (Cost of Regulation) Παρ 1)

Υπόχρεα Μέρη

- ❖ 1. Διαχειριστές δικτύων υπερυψηλής τάσης ($\geq 220\text{kV}$) ως τρόπος χρηματοδότησης για καθήκοντα της που σχετίζονται με την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας
- ❖ 2. Διαχειριστές της περιοχής αγοράς* (market area managers) ή, σε περίπτωση περιοχών αγοράς χωρίς γραμμές μεταφοράς, διαχειριστές των περιοχών διανομής* (distribution area managers) ως τρόπος χρηματοδότησης για τα καθήκοντά της που σχετίζονται με την αγορά φυσικού αερίου.
(Άρθρο 32 Κόστος Ρύθμισης (Cost of Regulation) Παρ 1)

Ανάκτηση Κόστους

Η E-Control εκδίδει επίσημες αποφάσεις δηλώνοντας τη συνεισφορά που καταβάλλεται από κάθε φορέα εκμετάλλευσης:

Το μερίδιο ενός διαχειριστή δικτύου υπερυψηλής τάσης (επίπεδο δικτύου 1) στο συνολικό ποσό του υπό ανάκτηση κόστους, υπολογίζεται με βάση την αναλογία μεταξύ της συνολικής εθνικής προμήθειας προς τους τελικούς καταναλωτές και της παροχής προς τους τελικούς καταναλωτές του δικτύου του φορέα και όλων των δευτερευόντων επιπέδων (κάταντι) δικτύων.

Το μερίδιο ενός διαχειριστή περιοχής αγοράς ή, στην περίπτωση περιοχών αγοράς χωρίς γραμμές μεταφοράς (pipelines), ενός διαχειριστή περιοχής διανομής στο συνολικό ποσό του υπό ανάκτηση κόστους, υπολογίζεται με βάση την αναλογία μεταξύ της συνολικής εθνικής εισφοράς προς τους τελικούς καταναλωτές και της εισφοράς στους τελικούς καταναλωτές στην περιοχή αγοράς του.

* Διαχειριστής περιοχής αγοράς (market area manager): Αποτελείται από τους διαχειριστές συστημάτων Φ.Α Εξασφαλίζει ίσες συνθήκες πρόσβασης στο εικονικό σημείο διασύνδεσης για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά, παρέχοντας ισότιμη βάση για την εμπορία και τη μεταφορά φυσικού αερίου στην Αυστρία.

* Διαχειριστής περιοχής διανομής (distribution area manager): παρακολουθεί και διασφαλίζει τη σταθερότητα της περιοχής διανομής, δηλαδή εκείνου του τμήματος του αυστριακού συστήματος αγωγών μέσω του οποίου παρέχεται αέριο στη χώρα. Τα πιο σημαντικά καθήκοντα περιλαμβάνουν τη χορήγηση «πρόσβασης στο δίκτυο» ως μέρος της διαχείρισης χωρητικότητας.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (11/12)

Αυστρία: E-CONTROL

Άρθρο 30 – Προϋπολογισμός

Παρ. 1

Κάθε **δύο χρόνια**, το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει **προϋπολογισμό για δύο συνεχόμενες οικονομικές χρήσεις**, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των λογαριασμών κερδών και ζημιών που έχουν προϋπολογιστεί, των προϋπολογισμένων ισολογισμών, προϋπολογισμένες καταστάσεις ταμειακών ροών, χρηματοδοτικές ανάγκες, επενδυτικά σχέδια και σχέδια προσωπικού.

Παρ. 5

Η E-Control λαμβάνει μέτρα για να διασφαλίσει το λογιστικό διαχωρισμό **του κόστους και των εσόδων για τους επιμέρους τομείς ευθύνης της (ηλεκτρισμός και φυσικό αέριο)** καθώς και για τα άλλα καθήκοντα που ανατίθενται για το γενικό δημόσιο συμφέρον (ενότητα 5 παρ. 4).

Τα **κόστη που δεν μπορούν να κατανεμηθούν** απευθείας κατανέμονται χρησιμοποιώντας τις **κατάλληλες κλειδες επιμερισμού**.

Extracts from E-Control Annual Financial Statement 2020

SALES REVENUE

A) FOR REGULATORY ACTIVITIES

	31.12.2020 AND	31.12.2019 AND
Revenues from electricity market regulation	14.802.845,12	15.065.073,12
Proceeds from gas market regulation	5.228.777,96	6.688.646,48
abz. Sales deductions: budget carryforward	2.358.367,51	-1.937.457,48
	17.673.255,57	19.816.262,12

B) FROM NON-REGULATORY ACTIVITIES

	31.12.2020 AND	31.12.2019 AND
Proceeds from non-regulatory activities	412.665,17	482.706,93

14th annual profit	4.000,00	4.000,00
15. Profit carried forward from the previous year	36.000,00	32.000,00
16. Retained profit	40.000,00	36.000,00

Πηγή 1: E-Control, Activity Report 2023, Reporting Year 2022.

Πηγή 2: E-Control Annual Financial Statement 2020

Πηγή 3: Legal text of the Energie-Control-Gesetz (E-Control Act) as amended on 25/03/2014

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο (12/12)

Γαλλία: CRE

Commission de regulation de l' energie.
Ιδρύθηκε το 2000.

- ❖ Ηλεκτρισμός
- ❖ Φυσικό Αέριο

Ο ρόλος και η αποστολή της καθορίζεται στο Code de l'energie, L131.

Χρηματοδότηση

Η CRE εγγράφεται στον προϋπολογισμό του προγράμματος 217 «Διεξαγωγή και καθοδήγηση οικολογικών πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης και κινητικότητας» («Conduite et pilotage des politiques de l'écologie, du développement et de la mobilité durables») του κυβερνητικού προϋπολογισμού.

Το Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης («Ministère de la Transition écologique») ηγείται αυτού του προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητα των αποστολών της CRE και την ανεξαρτησία της.

Υπόχρεα Μέρη

Δεν υπάρχουν τέλη και συνεπώς δεν υπάρχουν υπόχρεα μέρη.

Ανάκτηση κόστους

Συνολικός Προϋπολογισμός Αρχής για το 2022
25 εκ Ευρώ

Ανώτατο όριο απασχόλησης (για το 2022) όπως έχει οριστεί:

155 εργαζόμενοι ισοδύναμου πλήρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

12 επιπλέον εργαζόμενοι ισοδύναμου πλήρους απασχόλησης, «πάνω από το ανώτατο όριο» για την εκτέλεση προσωρινών καθηκόντων που έχουν ανατεθεί από το νόμο, (π.χ. επανεξέταση των συμβάσεων για τη «φούσκα» (sic) των φωτοβολταϊκών και η διεκπεραίωση αξιώσεων για την επιστροφή της συνεισφοράς στη δημόσια υπηρεσία ηλεκτρικής ενέργειας (CSPE).

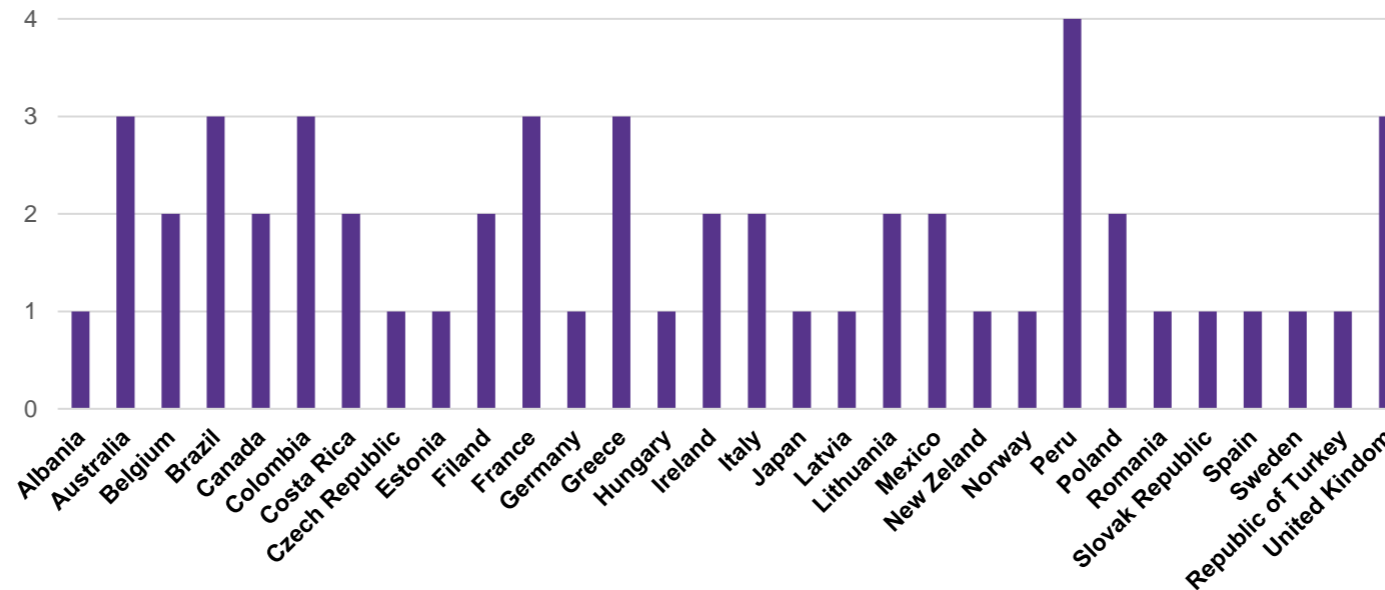
Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (1/10)

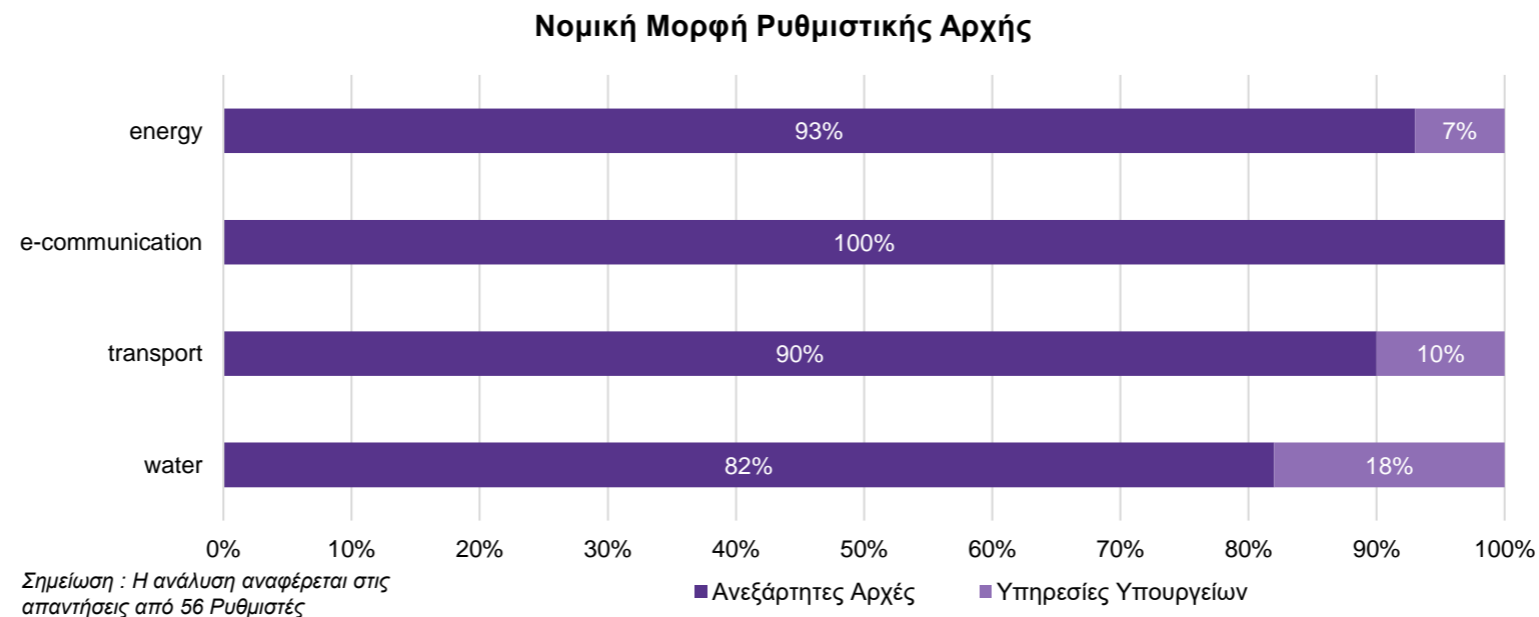
Το 2021 δημοσιεύτηκε μελέτη από τον ΟΑΣΑ με στοιχεία από 57 Ρυθμιστές από 31 χώρες. Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια βασικά ευρήματα της μελέτης.

Πλήθος Ρυθμιστικών Αρχών ανά χώρα που συμμετείχαν στη μελέτη του ΟΑΣΑ

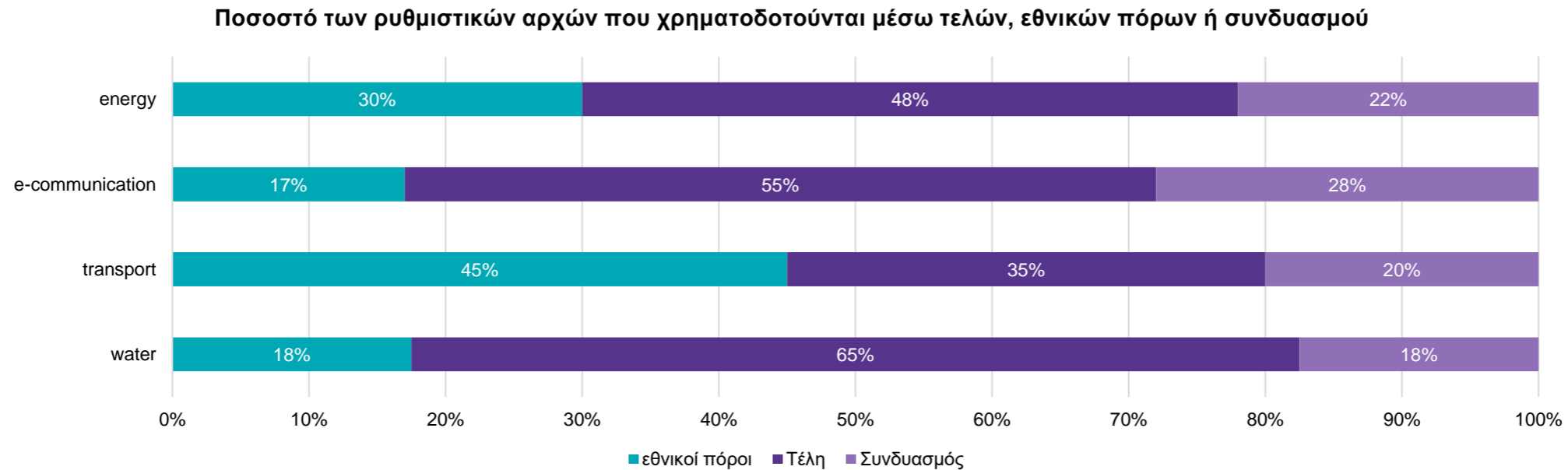
Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (2/10)

- Η πλειονότητα των Ρυθμιστικών Αρχών είναι Ανεξάρτητες Αρχές, με ένα πολύ μικρό ποσοστό να είναι υπηρεσίες υπουργείου. Το μεγαλύτερο ποσοστό Αρχών που είναι υπηρεσίες υπουργείων αφορά τον Κλάδο των Υδάτων.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (3/10)

- Το 48% των ρυθμιστών στον κλάδο της Ενέργειας και το 65% στο κλάδο Υδάτων χρηματοδοτούνται αποκλειστικά μέσω τελών που εισπράττουν.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (4/10)

- Για το 80% των ρυθμιστικών αρχών που χρηματοδοτούνται μέσω τελών υπάρχει μηχανισμός ανάκτησης του κόστους, διασφαλίζοντας ότι τα τέλη καθορίζονται στο "σωστό" επίπεδο. Επιπλέον, η έρευνα διαπιστώνει ότι, όπου τα τέλη ορίζονται σύμφωνα με μια αρχή ανάκτησης κόστους, τα έσοδα από αυτά χρησιμοποιούνται λιγότερο συχνά για σκοπούς άλλους από τον προϋπολογισμό της Ρυθμιστικής Αρχής.

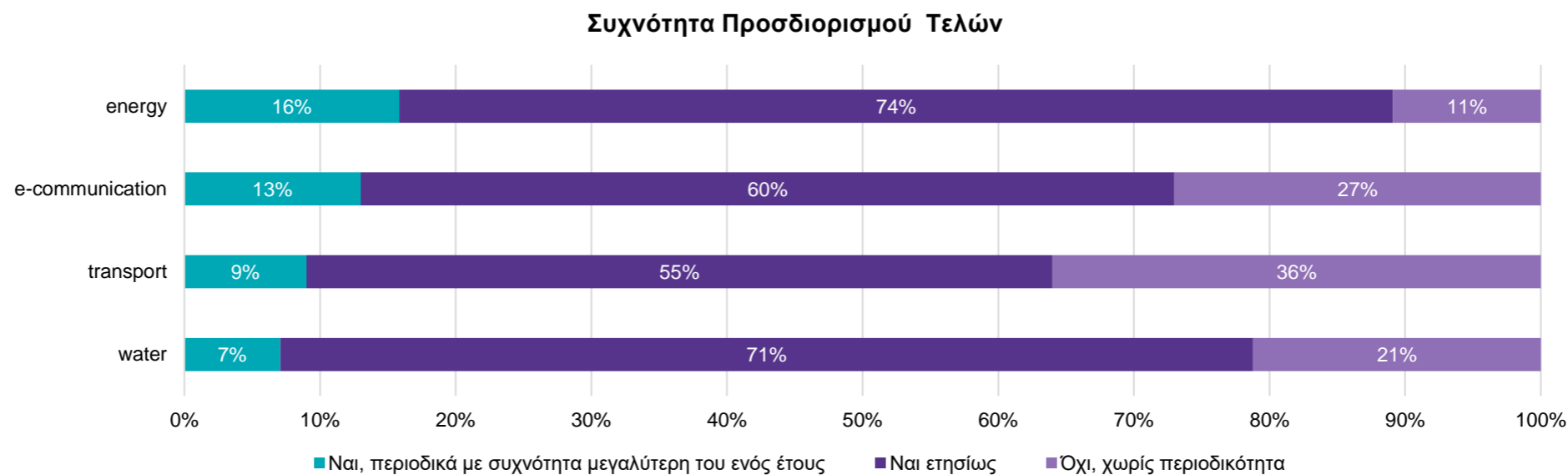
Απόσπασμα από μελέτη του OECD (2016). Το απόσπασμα αφορά τον κοστοστρεφή τρόπο καθορισμού των τελών από Καναδό Ρυθμιστή.

Other regulators have established a structured and consultative process to estimate the costs of the regulator's activities and therefore the charges for the regulated industry. The Canadian NEB, for example, premises cost recovery on commodity charging; costs are allocated to the principle commodities regulated by the NEB before being allocated to specific entities within those sectors (oil – oil pipelines, gas – gas pipelines, etc.). Companies pay their share of recoverable costs through greenfield levies, fixed levies (small, intermediate companies and other commodities) or proportional levies (large companies). The allocation of costs to commodity categories is based on time spent on each commodity. The NEB also has an advisory committee, which is composed of the staff from the regulator and representatives of the regulated companies, that reviews planned expenditures and discusses cost recovery issues. It can also request supplementary funding from the federal government for special programs, and unexpected or exceptional activities. This is done according to a structured process that boosts accountability (Box 3.14).

² OECD(2016), "Being an Independent Regulator, The Governance of NRAs", OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/24151440>

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (5/10)

- Για την πλειονότητα των ρυθμιστών η χρηματοδότηση μέσω των τελών, λαμβάνει χώρα ετησίως. Σε μικρότερο αριθμό περιπτώσεων (19%), το τέλος χρεώνεται για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα από τη ρυθμιστική αρχή, όπως η επεξεργασία μιας αίτησης άδειας ή η λήψη συγκεκριμένης απόφασης.

- Τα τέλη χρεώνονται περιοδικά στα εμπλεκόμενα μέρη και βασίζονται στα έσοδα ή στο επίπεδο των δραστηριοτήτων των μερών ανά τομέα δραστηριότητας.
- Στις περιπτώσεις που τα τέλη αναθεωρούνται ετησίως μερικοί ρυθμιστές έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν τυχόν πλεονάσματα από την είσπραξη τελών από έτος σε έτος.
- Οι 3 στους 4 ρυθμιστές που χρηματοδοτούνται μέσω των τελών, συγκεντρώνουν τα τέλη χωρίς την παρέμβαση τρίτου.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (6/10)

- Ο προϋπολογισμός των περισσότερων Ρυθμιστών (90%) αποφασίζεται και εγκρίνεται ετησίως.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (7/10)

NRAs στην Αυστραλία

Τον Δεκέμβριο του 2002, η Αυστραλιανή Κυβέρνηση δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο ανάκτησης του κόστους των φορέων (κυβερνητικών ή μη), με στόχο τη βελτίωση της διαφάνειας, της συνέπειας και της λογοδοσίας (**Cost Recovery Guidelines - CRG**).

Καθορίζονται οι βασικές αρχές και απαιτήσεις της μεθοδολογίας και δίνονται πρακτικές οδηγίες για την εφαρμογή μιας διαδικασίας ανάκτησης κόστους.

Απαιτείται από τις Αρχές να προβούν σε αξιολόγηση και αναθεώρηση των μεθόδων ανάκτησης κόστους τουλάχιστον μία φορά κάθε πέντε χρόνια.

Οι Αρχές τεκμηριώνουν τη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές σε μια δήλωση, Cost Recovery Implementation Statement (CRIS).

Το 2007 πραγματοποιήθηκε έλεγχος (audit) από το Australian National Audit Office (ANAO) σε συγκεκριμένες ρυθμιστικές αρχές για να αξιολογηθεί εάν έχουν διαδικασίες και πρακτικές ανάκτησης κόστους που συμμορφώνονται με τις κατευθυντήριες γραμμές της κυβέρνησης. Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στις εξής Αρχές:

- ✓ IP Australia;
- ✓ the Insolvency and Trustee Service Australia (ITSA);
- ✓ the National Industrial Chemicals Notification and Assessment Scheme (NICNAS)

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (8/10)

NRAs στην Αυστραλία

Συμπεράσματα Ελέγχου ANAO 2007

Όλες οι ελεγχόμενες αρχές είχαν **εσωτερικές πολιτικές ανάκτησης κόστους** και διαδικασίες που, στο σύνολό τους, ήταν σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές της κυβέρνησης

Όλες οι ελεγχόμενες αρχές είχαν λάβει αποφάσεις σχετικά με το εάν θα χρησιμοποιηθούν **τέλη (fees) ή εισφορές (levies)** για ανάκτηση των δαπανών.

Χρησιμοποιήθηκαν τέλη (fees) εάν το κόστος μπορούσε να συνδεθεί άμεσα για την παροχή μιας υπηρεσίας, και ο μεμονωμένος δικαιούχος της υπηρεσίας μπορούσε να αναγνωρισθεί.

Χρησιμοποιήθηκαν εισφορές (levies) όπου δεν ήταν δυνατή η κατανομή του κόστους σε μεμονωμένο δικαιούχο και συνεπώς το κόστος κάποιων ρυθμιστικών δραστηριοτήτων κατανέμεται σε όλους τα μέρη που υπόκεινται στη ρύθμιση

Principle 6 of the guidelines states: Where possible, cost recovery should be undertaken on an activity (or activity group) basis rather than across the agency as a whole. Cost recovery targets on an agency-wide basis are to be discontinued.

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (9/10)

NRAs στην Αυστραλία

Οι ελεγχόμενες Αρχές είχαν εφαρμόσει **Activity Based Costing** ή παρόμοια μεθοδολογία κοστολόγησης για τον προσδιορισμό του κόστους παροχής κάθε υπηρεσίας.

Direct Costs

Οι αρχές κατένειμαν το άμεσο κόστος τους σε δραστηριότητες με βάση τον μέσο όρο από τα επίπεδα στελέχωσης ή τον αριθμό του προσωπικού πλήρους απασχόλησης που απασχολείται στις εν λόγω δραστηριότητες. Σε περιπτώσεις όπου το ίδιο προσωπικό συμμετείχε σε διαφορετικές δραστηριότητες, οι αρχές Ανέπτυξαν μεθόδους για την κατανομή του κόστους μεταξύ των δραστηριοτήτων.

Μια αρχή χρησιμοποίησε time-recording για τον προσδιορισμό του χρόνου που αφιερώνει το προσωπικό σε κάθε δραστηριότητα και στη συνέχεια κοστολόγησαν αυτόν τον χρόνο και τον κατένειμαν σε κάθε ανακτήσιμη δραστηριότητα. Άλλη αρχή χρησιμοποίησε surveys για να καθορίσει τον χρόνο που αφιερώθηκε σε καθεμία δραστηριότητα, και στη συνέχεια επικύρωσε αυτές τις πληροφορίες πραγματοποιώντας συνεντεύξεις και time recording.

Indirect Costs

Οι αρχές κατένειμαν το έμμεσο κόστος και το κόστος παγίων σε κάθε δραστηριότητα είτε αναλογικά με βάση τον αριθμό του προσωπικού που απασχολείται στη συγκεκριμένη δραστηριότητα ή με βάση τα μερίδια των άμεσων δαπανών που αφιερώνονται στη δραστηριότητα.

Δύο από τις Αρχές είχαν δημιουργήσει εσωτερική πολιτική για τον **προϋπολογισμό ενός αποθεματικού**, προκειμένου να διασφαλίσουν τη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα των λειτουργιών τους και να μειώσουν το κίνδυνο ανάγκης για κυβερνητική χρηματοδότηση

Ρυθμιστικές αρχές – Επισκόπηση σε Διεθνές Επίπεδο (10/10)

NRAs στην Αυστραλία

Όλες οι ελεγχόμενες Αρχές διέθεταν μεθόδους για να **προβλέπουν τη ζήτηση** για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους.

Αυτές περιλάμβαναν εκτιμήσεις στη βάση της ανάλυσης ιστορικών δεδομένων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, της εξέτασης μιας ποικιλίας οικονομικών δεικτών που μπορεί να επηρεάσουν τις ρυθμιζόμενες βιομηχανίες. Ωστόσο, η πρόβλεψη της πιθανής ζήτησης για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες ήταν δύσκολες και συχνά τα έσοδα δεν ευθυγραμμίζονταν με το κόστος.

Το επίπεδο ανάκτησης κόστους στους ελεγχόμενους οργανισμούς ήταν γενικά ανάλογο με το κόστος παροχής της δραστηριότητας, με παραλλαγές που αποδίδονται σε διακυμάνσεις στα επίπεδα δραστηριότητας.

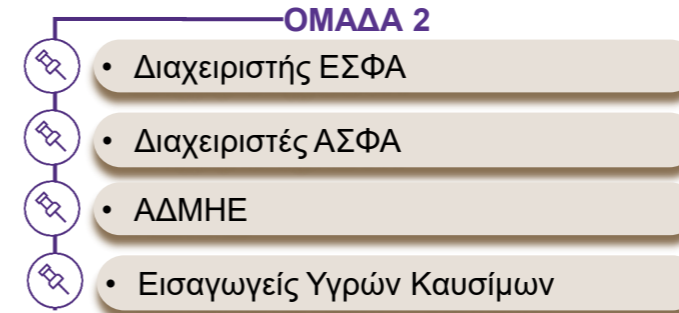
Η NICNAS ανάκτησε το κόστος για τις υπηρεσίες της (π.χ. συμμόρφωσης, ενημέρωσης και εκπαίδευσης, διεθνής δραστηριότητες κλπ) μέσω της επιβολής εισφοράς για την εγγραφή στο μητρώο της.

Η NICNAS εφάρμοσε αυτή τη χρέωση ως εισφορά τριών επιπέδων με βάση τον όγκο του χημικού προϊόντος (εισαγόμενου ή κατασκευασμένου) που απαιτεί εποπτεία. Επέβαλε υψηλότερη εισφορά εγγραφής σε εταιρείες βιομηχανικών χημικών με μεγαλύτερο κύκλο εργασιών ώστε να αντικατοπτρίζεται το μεγαλύτερο όφελος που αποκόμισαν από τα reviews, τις ρυθμιστικές πρωτοβουλίες και τις διεθνείς δραστηριότητες της Αρχής.

Προσδιορισμός Υπόχρεων Μερών Καταβολής Ετήσιων Ανταποδοτικών Τελών

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στην Ενέργεια – Εναλλακτικές (1/5)

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στην Ενέργεια – Εναλλακτικές (2/5)

ΟΜΑΔΑ 1

Στην ομάδα 1 των υπόχρεων μερών περιλαμβάνονται όλες οι οντότητες που κατέχουν κάποια άδεια εκδιδόμενη από τη ΡΑΑΕΥ και δραστηριοποιούνται στους τομείς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, οι διαχειριστές των υποδομών (ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου) καθώς και ο ΔΑΠΕΕΠ και ο λειτουργός Αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (HEEX).

Για τον επιμερισμό των τελών στα υπόχρεα μέρη απαιτείται κατ' αρχήν ο προσδιορισμός κατ' ελάχιστον, του ποσοστού του κόστους της Αρχής που καλείται να ανακτηθεί από τις δραστηριότητες του ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Στη συνέχεια θα οριστεί κλείδα επιμερισμού για το κόστος που θα ανακτηθεί από κάθε κατηγορία δραστηριότητας του κάθε τομέα (π.χ για την περίπτωση του ηλεκτρισμού προμήθεια, παραγωγή ΑΠΕ, ΦοΣΕ κλπ) και τέλος να οριστεί κλείδα επιμερισμού για τις εταιρείες που ανήκουν στη κατηγορία αυτή (δηλαδή π.χ να επιμεριστεί το τέλος που αντιστοιχεί στον προμηθευτές σε όλες τις εταιρείες που είναι κάτοχοι άδειας προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, πχ στη βάση των συνολικών εσόδων).

Κοντινότερη προσέγγιση στον Ευρωπαϊκό χώρο: ARERA, Ιταλία.

ΟΜΑΔΑ 2

Στην ομάδα 2 των υπόχρεων μερών περιλαμβάνονται οι διαχειριστές των δικτύων μεταφοράς ή/και διανομής του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού, δηλαδή ο ΔΕΣΦΑ και ο ΑΔΜΗΕ αντίστοιχα, καθώς και οι διαχειριστές των Ανεξάρτητων Συστημάτων Φυσικού Αερίου (ΑΣΦΑ).

Για τον επιμερισμό των τελών απαιτείται ο προσδιορισμός του ποσοστού του κόστους της Αρχής που καλείται να ανακτηθεί από τον κλάδο του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού. Σε ότι αφορά τον κλάδο του ηλεκτρισμού όλο το κόστος της Αρχής το αναλαμβάνει ο ΑΔΜΗΕ, ενώ στον κλάδο του φυσικού αερίου, αυτό χρειάζεται στη συνέχεια να επιμεριστεί στον ΔΕΣΦΑ και τους διαχειριστές ΑΣΦΑ, με κλείδα επιμερισμού (π.χ. στη βάση των MWh που το κάθε σύστημα διακινεί, αποφεύγοντας την διπλή καταμέτρηση - “double counting”).

Κοντινότερη προσέγγιση στον Ευρωπαϊκό χώρο: E-Control, Αυστρία και Ofgem, Η.Β.

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στην Ενέργεια– Εναλλακτικές (3/5)

01

Διαφάνεια

Αφορά στο κατά πόσο η μεθοδολογία και ο επιμερισμός των τελών πραγματοποιούνται με τρόπο κατανοητό, ευκρινή και σαφή. Η πολυπλοκότητα μιας διαδικασίας δεν ευνοεί τη διαφάνεια.

02

Εισπραξιμότητα

Αφορά στη εξασφάλιση ότι τα επιβαλλόμενα τέλη θα αποπληρωθούν από τα υπόχρεα μέρη και θα εισπραχθούν εμπρόθεσμα από την Αρχή, χωρίς διαφόρων ειδών περιπλοκές.

03

Διαχειριστικό Κόστος

Αφορά στο κόστος που απορρέει από τις διαχειριστικές διαδικασίες για τον υπολογισμό και επιμερισμό των ετήσιων τελών, την επιβολή και την είσπραξή τους από τα υπόχρεα μέρη και την επίλυση των διάφορων προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διαδικασία αυτή.

04

Αντιπροσωπευτικότητα & Δίκαιη Κατανομή

Αφορά στο κατά πόσο ο επιμερισμός των τελών στα υπόχρεα μέρη εκλαμβάνεται ως δίκαιος, και ότι το επιβαλλόμενο τέλος αντιπροσωπεύει ικανοποιητικά τα κόστη που απορρέουν από την εποπτεία ή/και ρύθμιση του υπόχρεου μέρους. Κοινός παρονομαστής παραμένει η αρχή ότι το οιοδήποτε κόστος επιβάλλεται σε επιχειρήσεις ενέργειας, αυτό περνάει στα τιμολόγια ή τις τιμές προς καταναλωτές.

05

Αποδοχή

Αφορά στο κατά πόσο τα υπόχρεα μέρη θα αποδεχτούν τα επιβαλλόμενα τέλη και τη μεθοδολογία υπολογισμού τους.

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στην Ενέργεια – Εναλλακτικές (4/5)

ΟΜΑΔΑ 1

Ο αυξημένος αριθμός υπόχρεων μερών συνεπάγεται πλήθος υποπεριπτώσεων για τον επιμερισμό του ανακτώμενου κόστους, γεγονός που αυξάνει την πολυπλοκότητα της μεθοδολογίας και συνεπώς την καθιστά λιγότερο διαφανή και κατανοητή.

Διαφάνεια

ΟΜΑΔΑ 2

Ο περιορισμένος αριθμός υπόχρεων μερών συνεπάγεται σημαντικά απλούστερη μεθοδολογία και άρα αυξημένη διαφάνεια και ευκολία στην κατανόηση και παρακολούθηση.

Λόγω του μεγάλου πλήθους των υπόχρεων μερών υπάρχει αυξημένο ρίσκο για την καταβολή των τελών από το σύνολο των μερών και σύνθετες διαδικασίες για την παρακολούθηση των πληρωμών, των οφειλών κλπ

Εισπραξιμότητα

Δεν υπάρχει κανένα ρίσκο από την είσπραξη των τελών από τους Διαχειριστές ενώ ο μικρός αριθμός τους καθιστά πολύ απλές τις διαδικασίες παρακολούθησης των πληρωμών.

Η διαχείριση πολλών διαφορετικών υπόχρεων μερών απαιτεί πιο σύνθετη μεθοδολογία για τον επιμερισμό του ανακτώμενου κόστους, πιο σύνθετες διαδικασίες και συστήματα για την είσπραξη των τελών και παρακολούθηση των διάφορων οφειλών, πιθανά αυξημένο αριθμό διακανονισμών και συνεπώς μεγαλύτερο διαχειριστικό κόστος

Διαχειριστικό Κόστος

Σημαντικά μικρότερο διαχειριστικό κόστος λόγω της απλούστερης μεθοδολογίας υπολογισμού των τελών και των απλούστερων διαδικασιών παρακολούθησης και ελέγχου των οφειλών

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στην Ενέργεια– Εναλλακτικές (5/5)

ΟΜΑΔΑ 1

Η επιλογή ποικίλων υπόχρεων μερών δημιουργεί αντίληψη πιο δίκαιης κατανομής και η ολοκληρωμένη κάλυψη του συνόλου των δραστηριοτήτων του ενεργειακού τομέα για τον επιμερισμό του ανακτώμενου κόστους φαίνεται πιο αντιπροσωπευτική.

4

Αντιπροσωπευτικότητα & Δίκαιη Κατανομή

4

ΟΜΑΔΑ 2

Η ανάκτηση του κόστους μόνο από τους διαχειριστές των δικτύων φαίνεται ωςάν να μην αντιπροσωπεύει επαρκώς το φόρτο που οφείλεται στις υπόλοιπες δραστηριότητες του ενεργειακού τομέα και να εκλαμβάνεται ως λιγότερο δίκαιη κατανομή. Επιπλέον, η ανισορροπία στη συμμετοχή των υποχρεωμένων μερών μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στην κατανομή των προς ανάκτηση τελών.

Αποδοχή

Ο επιμερισμός των τελών σε μεγάλο πλήθος από υπόχρεα μέρη συνεπάγεται μικρή επιβάρυνση για κάθε μέρος και συνεπώς υπάρχει αυξημένη πιθανότητα αποδοχής των τελών και της μεθοδολογίας.

5

5

Δεδομένου ότι οι Διαχειριστές θα εντάξουν τα επιβαλλόμενα τέλη στα προς έγκριση κόστη από τη ΡΑΑΕΥ, θα υπάρχει αποδοχή σε ό,τι αφορά το ύψος των τελών και τη μεθοδολογία.

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στην Ενέργεια – Πρόταση GT

Αξιολογώντας και σταθμίζοντας τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε ομάδας υπόχρεων μερών, και λαμβάνοντας υπόψιν την ευρωπαϊκή πρακτική, η GT κρίνει ότι πιο κατάλληλη εναλλακτική είναι η Ομάδα 2.

Συγκεκριμένα, προτείνει τα υπόχρεα μέρη για την ανάκτηση του κόστους της ΡΑΑΕΥ από τον κλάδο της Ενέργειας, να είναι:

- Ο ΑΔΜΗΕ για τον κλάδο της ηλεκτρικής ενέργειας, ως διαχειριστής του ΕΣΜΗΕ.
- Ο ΔΕΣΦΑ, ως διαχειριστής του ΕΣΦΑ, καθώς και οι διαχειριστές ΑΣΦΑ, για το κλάδο του φυσικού αερίου.

Η επιλογή αυτή βρίσκεται κοντύτερα στο Αυστριακό μοντέλο, δηλαδή της E-Control.

Υπόχρεα Μέρη για ετήσια τέλη στα Ύδατα & Απόβλητα

ΥΔΑΤΑ

Πάροχοι υπηρεσιών ύδατος, εξαιρουμένων των Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων. Στη παρούσα φάση αυτοί είναι οι εξής:

- 126 ΔΕΥΑ
- 146 Τμήματα Δήμων
- ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ, ΕΥΔΑΠ ΠΑΓΙΩΝ, ΕΥΑΘ ΠΑΓΙΩΝ

ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ). Στη παρούσα φάση υπάρχουν 13 ΦΟΔΣΑ σε όλη την Ελλάδα

[grant-thornton.gr](https://www.grant-thornton.gr)

© 2023 Grant Thornton. All rights reserved.

'Grant Thornton' refers to the brand under which the Grant Thornton member firms provide assurance, tax and advisory services to their clients and/or refers to one or more member firms, as the context requires. Grant Thornton Greece is a member firm of Grant Thornton International Ltd (GTIL). GTIL and the member firms are not a worldwide partnership. GTIL and each member firm is a separate legal entity. Services are delivered by the member firms. GTIL and its member firms are not agents of, and do not obligate, one another and are not liable for one another's acts or omissions.